

375 jaar Dietrich Buxtehude

***St. Laurentiuskerk Almaar
Verdronkenoord 68***

7, 14 en 21 september 2012

375 jaar Dietrich Buxtehude. Waarschijnlijk 375 jaar want het is niet geheel zeker dat Buxtehude in 1637 geboren is. Hoe dan ook is dit een mooie gelegenheid om veel van zijn klavier werken (voor orgel én klavecimbel) aan u te presenteren.

Dieterich Buxtehude was de zoon van de organist Hans Jensen Buxtehude (Buxtehude is de naam van een stadje ten westen van Hamburg). Zijn jeugd bracht Buxtehude vanaf 1641 door in het toenmalige Deense Helsingborg en in Helsingør.

Zijn leraren zijn niet bekend. Aannemelijk is dat zijn vader Hans Buxtehude zijn zoon gestimuleerd heeft beroepsmusicus te worden. Er zijn geen bewijzen dat bekende tijdgenoten als Franz Tunder of Heinrich Scheidemann leraar van Buxtehude zijn geweest. Johan Adamszoon Reincken (leerling van Scheidemann) en Buxtehude waren nauw bevriend met elkaar.

Als organist werkte Buxtehude in 1657 en 1658 in Helsingborg, van 1660 tot 1668 in de Marienkirche van Helsingør en vanaf 1668, als opvolger van Franz Tunder, in Lübeck aan de Marienkirche. Buxtehude trouwde met diens dochter Anna Margareta - zo werd hij postuum Tunders schoonzoon. Gedurende bijna veertig jaar stond hij aan het hoofd van het muziekleven. Naast zijn hoofdtaak als organist van de Marienkirche, had Buxtehude een verplichte neventaak als 'kerkschrijver', boekhouder, en ontving een salaris voor zowel geleverde muzikale als boekhoudkundige prestaties.

In 1673 begon hij met het schrijven van composities voor de zogeheten 'Abendmusiken'. Dit waren concerten die ten tijde van de Advent door Buxtehude werden georganiseerd ten behoeve van de rijke koopmanselite van de stad en waarvoor hij speciaal composities in de vorm van cantates en oratoria schreef. Het model van deze Abendmusiken - waarmee Buxtehudes schoonvader Tunder ooit was begonnen - was ontleend aan soortgelijke initiatieven in de Oude Kerk van Amsterdam, die onder leiding van stadsmusicus Jan Pieterszoon Sweelinck plaatsvonden ten behoeve van de Amsterdamse burgerij.

De virtuoze improvisaties op het grote orgel van de Marienkirche maakten Buxtehude tot ver buiten Lübeck beroemd. Zo beroemd zelfs dat Johann Sebastian Bach in de winter van 1705-1706 400 kilometer te voet heeft afgelegd om Buxtehude te zien en horen dirigeren en orgelspelen. Het verblijf in Lübeck betekende zo veel voor Bach dat hij zijn tijd aldaar verlengde en daarmee zijn baan als organist op het spel zette. Zowel Johann Sebastian Bach als zijn oudste broer Johann Christoph Bach hebben er substantieel aan bijgedragen, door middel van handgeschreven kopieën,

dat Buxtehudes klavieroeuvre bewaard bleef. Zowel J.S.Bach als Johann Mattheson en Georg Friedrich Händel kregen de kans om Buxtehude op te volgen. Het is een anekdote dat zij afgeschrikt werden door het vooruitzicht daarvoor Buxtehudes oudste dochter te moeten huwen...

Dietrich Buxtehude overleed op 9 mei 1707 in zijn woonplaats.

Het Buxtehude-Werke-Verzeichnis, afgekort BuxWV, is het nummeringsstelsel gebruikt voor alle werken van Dietrich Buxtehude. Het BuxWV is samengesteld door Georg Karstädt en verscheen in 1974. De catalogus is thematisch geordend en bevat 275 van zijn werken.

Bij de concerten in de St. Laurentiuskerk is een doorsnede te horen van Buxtehude's oeuvre. Er wordt gebruik gemaakt van het grote Pels-orgel, het kleine Toornvliet-orgel en een Steenbeek-spinet.

Vrijdag 7 september 2012

Erik-Jan Eradus en Bart Vervaat

- Praeludium, fuga & ciacona in C, BuxWV 137 (B.V.)
- Ciacona in c, BuxWV 159
- Fuga in C, BuxWV 174
- Praeludium in G, BuxWV 147
- Ciacona in e, BuxWV, 160 (B.V.)
- Aria: La Capricciosa (Partite diverse), BuxWV 250
- Praeludium in G, BuxWV 164
- Fuga (Canzona) in G, BuxWV 175
- Jesus Christus, unser Heiland, BuxWV 198
- Passacaglia in d, BuxWV 161 (B.V.)
- Praeludium manualiter in G, BuxWV 162
- Es spricht der Unweisen Mund wohl, BuxWV 187
- Praeludium in a, BuxWV 153

Vrijdag 14 september 2012

David Boos

- Toccata in d, BuxWV 155
- Ich ruf zu dir, Herr Jesu Christ, BuxWV 196
- Magnificat primi toni, BuxWV 203
- Te Deum, BuxWV 218
- Canzona (Canzonetta) in G, BuxWV 171
- Praeludium in g, BuxWV 148

Vrijdag 21 september 2012

Gerben Gritter

- Praeludium in g, BuxWV 149
- Komm, heiliger Geist, Herre Gott, BuxWV 199
- Vater unser im Himmelreich, BuxWV 219
- Praeludium manualiter in g, BuxWV 163
- Canzona in C, BuxWV 166
- Auf meinen lieben Gott, BuxWV 179
(Suite: Allemande – Double – Sarabande – Courante – Gigue)
- Praeludium in D, BuxWV 139
- Wie schön leuchtet der Morgenstern, BuxWV 223
- Gott der Vater wohn uns bei, BuxWV 190
- Praeludium in d, BuxWV 140